

Brusel 20. června 2025
(OR. en)

9901/1/25
REV 1

ECOFIN 709
UEM 243
SOC 378
EMPL 248
COMPET 488
ENV 471
EDUC 220
ENER 211
JAI 775
GENDER 90
JEUN 120
SAN 295
ECB

POZNÁMKA

Odesílatel:	Generální sekretariát Rady
Příjemce:	Delegace
Předmět:	Evropský semestr – horizontální poznámka k integrovaným doporučením pro jednotlivé země

Delegace naleznou v příloze horizontální poznámku k integrovaným doporučením pro jednotlivé země 2025, kterou vypracovalo předsednictví.

HORIZONTALNÍ POZNÁMKA

PŘÍPRAVA POLITICKÉ ROZPRAVY V RADĚ A V EVROPSKÉ RADĚ NA TÉMA DOPORUČENÍ PRO JEDNOTLIVÉ ZEMĚ A BALÍČKU EVROPSKÉHO SEMESTRU (JARO 2025)

Dne 4. června 2025 vydala Komise svůj jarní balíček evropského semestru. Balíček obsahuje soubor zpráv o jednotlivých zemích a návrh doporučení pro každý členský stát. Očekává se, že doporučení pro jednotlivé země přijme Rada na zasedání dne 8. července 2025.

Před projednáním a přijetím doporučení pro jednotlivé země je cílem této horizontální poznámky přispět k politické rozpravě o stavu ekonomiky a sociální situaci v Evropě a popsat současné výzvy a politické cesty ke zvýšení konkurenceschopnosti, jak jsou uvedeny v těchto doporučeních. Při projednávání je kladen důraz na zásadní úlohu doporučení pro jednotlivé země při podpoře koordinace hospodářských politik a politik zaměstnanosti v celé Evropské unii, jakož i na zavedenou úlohu Rady v procesu evropského semestru.

Letošní výjimečný přístup, který se odchyluje od zavedených postupů v rámci evropského semestru, aniž by vytvářel precedens, navrhlo předsednictví z důvodu opožděného zveřejnění jarního balíčku (4. června 2025) a nutnosti poskytnout smysluplné informace pro jednání Evropské rady ve dnech 26. a 27. června 2025.

Tato poznámka vychází ze zpráv a analýz jarního balíčku evropského semestru.

Cyklus evropského semestru 2025: posílení udržitelnosti a konkurenceschopnosti v situaci globální nejistoty

Předpokládá se, že ekonomika EU bude v nadcházejících letech stabilně růst, a to na pozadí celosvětové volatility obchodní a bezpečnostní situace. Růst je poháněn zejména silným trhem práce a poklesem inflace, které přispívají k oživení reálných mezd a posilují poptávku. Geopolitické napětí a narušení obchodu však představují významná rizika pro hospodářskou dynamiku. Evropské finanční sektory jsou vůči těmto výzvám i nadále odolné a zajišťují ekonomice stabilní financování.

Politiky zaměřené na posílení konkurenceschopnosti jsou klíčové pro povzbuzení hospodářství EU a podporu udržitelné prosperity. Hospodářská strategie EU se zaměřuje především na řešení strukturálních překážek, které brání konkurenceschopnosti. Růst produktivity zaostává, což je brzdou pro inovace. Kromě toho složitost právních předpisů a administrativní zátěž představují hlavní faktory, které odrazují od investic, s dopadem zejména na malé a střední podniky. Dále všudypřítomný nedostatek kvalifikované pracovní síly omezuje hospodářskou činnost a tlumí inovace a produktivitu, přičemž vysoké náklady na energii a omezený soukromý přístup k financování tyto problémy ještě zhoršují. Geopolitická situace rovněž ovlivňuje dynamiku investic. Infrastrukturní projekty se potýkají se zpožděním částečně v důsledku nedostatečného plánování a měnících se politických priorit.

Evropský semestr je klíčovým koordinačním nástrojem, který má zajistit, aby vnitrostátní reformy a investice odrážely celounijní cíle a zároveň řešily specifické vnitrostátní potřeby.

Cílem doporučení pro jednotlivé země je nabídnout podrobné a soudržné politické pokyny přizpůsobené specifickým výzvám každého členského státu a zároveň respektovat potřebnou svobodu členských států pro tvorbu politik. Zprávy o jednotlivých zemích pro rok 2025 poskytují komplexní analýzu hospodářského vývoje, vývoje v oblasti zaměstnanosti a sociálního vývoje v souladu s Kompasem konkurenceschopnosti a principy evropského pilíře sociálních práv, slouží jako podklad k doporučením pro jednotlivé země a současně hodnotí pokrok dosažený v minulých doporučeních a soulad dotyčného vývoje s fiskálními cíli.

Vzhledem k výzvě vyplývající z válečné agrese Ruska vůči Ukrajině musí Evropa zvýšit své obranné schopnosti a vybudovat silnou průmyslovou základnu. V této souvislosti požádalo zatím 16 členských států o aktivaci národní únikové doložky v rámci Paktu o stabilitě a růstu s cílem zvýšit své výdaje na obranu v souladu s fiskálními pravidly EU. Tyto požadavky jsou zohledněny v analýze pokroku členských států při provádění jejich střednědobých plánů a při posuzování jejich souladu s evropským rámcem správy ekonomických záležitostí, jež je součástí jarního balíčku. Národní úniková doložka, kterou má Rada aktivovat v červenci, by měla usnadnit přechod na strukturálně vyšší výdaje na obranu v členských státech při současném zajištění udržitelnosti dluhu.

Fiskální dohled

Reformovaný Pakt o stabilitě a růstu završuje jarním balíčkem 2025 svůj první roční cyklus fiskálního dohledu. To zahrnuje důkladné posouzení toho, jak členské státy dodržují doporučený růst čistých výdajů, jakož i reforem a investic, které byly v několika členských státech podkladem pro prodloužení fiskálních korekcí. Zejména v případě členských států, na něž se vztahuje postup při nadměrném schodku, zajišťuje toto posouzení implementace, aby byla skutečně přijata nápravná opatření. Tento holistický přístup k fiskální správě zdůrazňuje význam těchto posouzení jako zásadních činností v rámci širší správy ekonomických záležitostí.

K zajištění dlouhodobé udržitelnosti veřejných financí jsou rovněž zapotřebí strukturální reformy. Řadě členských států se doporučuje přijmout opatření k tomu, aby byl systém dlouhodobé péče nákladově efektivnější a aby byla zajištěna dlouhodobá udržitelnost zdravotní péče a důchodových systémů. Pokud jde o daňové otázky, navrhuje doporučení dosáhnout zjednodušení daňového systému, sladění zdanění různých druhů příjmů z majetku, zlepšení dodržování daňových předpisů, včetně řešení rizik agresivního daňového plánování, omezení daňových výdajů a rozšíření daňové základny. Některým členským státům se doporučuje snížit daňové zatížení pracovníků s nízkými příjmy v zájmu zajištění spravedlivého systému a řešit odrazující daňové faktory na trhu práce, například zlepšením pobídek pro osoby blížíící se důchodovému věku, aby pokračovaly v práci. Některým členským státům se rovněž doporučuje, aby posílily kvalitu svých veřejných financí tím, že zajistí efektivitu veřejných výdajů, mimo jiné prostřednictvím přezkumů výdajů, a aby posílily veřejné investice, například urychlením pokročilých investičních projektů, a přilákaly soukromé investice.

Konkurenceschopnost

Posílení konkurenceschopnosti je jádrem hospodářské politiky EU. Kompas

konkurenceschopnosti zveřejněný Evropskou komisí stanoví priority a opatření, jimiž se bude řídit činnost Komise v příštích pěti letech. To zahrnuje zmenšení rozdílů v inovacích, snížení nadměrných závislostí, posílení bezpečnosti a urychlení úsilí o dekarbonizaci. V zájmu posílení konkurenceschopnosti napříč odvětvími zavádí Kompas konkurenceschopnosti horizontální nástroje zaměřující se na vytvoření příznivého hospodářského prostředí, které evropskou konkurenceschopnost podpoří. Patří mezi ně zjednodušení regulačních rámců s cílem snížit administrativní zátěž a zvýšit rychlost a flexibilitu, plné využití příležitostí, které jednotný trh nabízí, odstranění stávajících překážek, mobilizace financování mimo jiné prostřednictvím unie úspor a investic a podpora rozvoje dovedností a kvalitních pracovních míst při současném zajištění sociální spravedlnosti, jakož i posílení koordinace politik na úrovni EU i na vnitrostátní úrovni.

Vysoké náklady na energii navíc představují závažnou překážku, která ovlivňuje provozní marže energeticky náročných průmyslových odvětví. V doporučeních pro jednotlivé země je rovněž zdůrazněno, že je důležité pokročit v ekologické transformaci snížením závislosti na fosilních palivech a urychlením přechodu na nízkouhlíkovou ekonomiku s nulovými emisemi, mimo jiné podporou technologické neutrality, zavádění obnovitelných zdrojů energie, zlepšením energetické účinnosti a kapacity elektrizačních soustav, včetně přeshraničních propojení, a zvýšením energetické bezpečnosti. Kromě toho se v doporučeních uvádí, že je třeba postupně zrušit dotace na fosilní paliva, prosazovat udržitelnou dopravu, řešit nedostatek zelených dovedností na trhu práce a podporovat rozvoj oběhového hospodářství.

Zaměstnanost, dovednosti a sociální aspekty

Jarní balíček 2025 vychází v situaci, která se vyznačuje odolným trhem práce EU, soustavnou poptávkou po dovednostech a mírně se snižujícím, avšak nadále vysokým rizikem chudoby a sociálního vyloučení. Doporučení pro jednotlivé země na rok 2025 tedy zdůrazňují, že je důležité pokročit v provádění zásad evropského pilíře sociálních práv a usilovat o odolnější, konkurenceschopnější a spravedlivější společnost. Zohledňují zjištění Komise týkající se Rámce sociální konvergence, včetně druhé fáze analýzy zveřejněné útvary Komise, jakož i zjištění přezkumů v rámci mnohostranného dohledu provedených Výborem pro zaměstnanost a Výborem pro sociální ochranu.

Míra zaměstnanosti dosáhla historicky nejvyšších hodnot (75,8 % v roce 2024) a Unie je na dobré cestě k dosažení hlavního cíle EU pro rok 2030, kterým je nejméně 78% podíl zaměstnaných obyvatel. Zároveň je stále rozšířený nedostatek pracovních sil, který v několika členských státech překračuje úroveň před pandemií. Tento nedostatek je obzvláště palčivý v oblasti zdravotní péče, dlouhodobé péče, stavebnictví, dopravy, informačních a komunikačních technologií a inženýrství. Doporučení pro jednotlivé země na rok 2025 v této souvislosti zdůrazňují, že je třeba plně využít potenciál skupin nedostatečně zastoupených na trhu práce s cílem podpořit větší účast, přispět ke zvýšení produktivity a podpořit vzestupnou sociální konvergenci v celé Unii. Za tímto účelem se členským státům doporučuje posílit aktivní politiky na trhu práce, zlepšit koncepci systémů daní a dávek s cílem motivovat k práci a rozšířit přístup k odborné přípravě a prohlubování dovedností. Politiky na trhu práce by rovněž měly podporovat střednědobou produktivitu a vývoj mezd s cílem udržet konkurenceschopnost a zároveň řešit rostoucí životní náklady. V tomto ohledu by měl i nadále hrát klíčovou úlohu sociální dialog a mechanismy kolektivního vyjednávání v souladu s vnitrostátními právními předpisy či postupy. Odstranění překážek účasti bude rovněž vyžadovat, zejména v některých odvětvích, zlepšení kvality pracovních míst a pracovních podmínek, jakož i investice do cenově dostupného a kvalitního předškolního vzdělávání a péče. Současně by mohla být účinněji využívána legální migrace, která doplní nabídku domácí pracovní síly a pomůže uspokojit potřeby v oblasti dovedností, aniž jsou dotčeny vnitrostátní pravomoci.

Návrhy doporučení pro jednotlivé země předložené Komisí rovněž zdůrazňují naléhavost podpory rozvoje lidského kapitálu v souladu s potřebou rychlejšího pokroku směrem k hlavnímu cíli EU pro rok 2030, aby se odborné přípravy každoročně účastnilo alespoň 60 % všech dospělých osob (v roce 2022 to bylo stále pouze 39,5 %). To má zásadní význam pro vybudování konkurenceschopnější a sociálně inkluzivnější Evropy. Je naléhavě nutné posílit systémy vzdělávání a odborné přípravy, a to jak pro mladé lidi, kteří vstupují na trh práce, tak i pro dospělé, kteří se musí přizpůsobit vyvíjejícím se požadavkům trhu práce. Je velmi znepokojivé, že nedávné trendy ukazují pokles v oblasti základních dovedností: menší počet žáků dosahuje nejlepších výsledků a panují velké rozdíly v digitální gramotnosti. Na druhé straně starší dospělí, lidé s nízkou kvalifikací a lidé mimo trh práce zůstávají skupinami, u nichž je nejméně pravděpodobné, že se budou účastnit vzdělávání dospělých. Za účelem odstranění těchto nedostatků se členským státům doporučuje rozšířit příležitosti pro celoživotní učení, zlepšit uznávání dovedností, sladit učební osnovy a výukové metody s potřebami trhu práce a zvýšit kvalitu vzdělávání. S rostoucí poptávkou po pokročilých technických dovednostech – zejména ve strategických odvětvích souvisejících s inovacemi a ekologickou a digitální transformací – závisí dlouhodobá konkurenceschopnost Evropy na zajištění stabilního přísunu profesionálů v oborech STEM (přírodní vědy, technologie, inženýrství a matematika). Členským státům se proto rovněž doporučuje, aby upřednostňovaly iniciativy, které zvyšují účast mladých lidí v oborech STEM, řeší genderovou nerovnováhu ve vzdělávacích trajektoriích a posilují spolupráci mezi poskytovateli vzdělávání a zaměstnavateli.

Došlo k určitému pokroku, pokud jde o snížení podílu osob ohrožených chudobou nebo sociálním vyloučením. Bylo však dosud dosaženo pouze omezeného pokroku při plnění hlavního cíle EU do roku 2030, kterým je vymanit nejméně 15 milionů lidí z chudoby nebo sociálního vyloučení – podle údajů z roku 2024 se uvedený počet oproti roku 2019 snížil pouze o 2,8 milionu osob. Přetrvávají problémy, zejména u dětí, zranitelných skupin a v některých regionech. V této souvislosti by členské státy měly zajistit přiměřenost a udržitelnost systémů sociální ochrany a začleňování zlepšením poskytování důchodů a dalších dávek a zároveň rozšířit přístup ke klíčovým sociálním službám, včetně zdravotní péče, jakož i služeb dlouhodobé péče a bydlení. V zájmu řešení rostoucí poptávky po zdravotní péči a službách dlouhodobé péče v důsledku demografických změn se členským státům doporučuje, aby přešly k preventivní a komunitní péči, využívaly digitální technologie a řešily nedostatek pracovních sil a regionální rozdíly v poskytování péče. Výdaje na bydlení i nadále představují pro domácnosti velkou zátěž a významně ovlivňují životní úroveň, zatímco nabídka bydlení stále zaostává za silnou a setrvalou poptávkou a přístup k sociálnímu bydlení pro nízkopříjmové a zranitelné skupiny se zhoršil, což způsobuje trvalé vysoké riziko bezdomovectví. V zájmu řešení těchto zvláště naléhavých problémů se členským státům doporučuje, aby ve snaze řešit dlouhodobá omezení ovlivňující cenovou dostupnost bydlení kombinovaly strukturální reformy a cílené investice.

Závěr

Tato horizontální poznámka zdůrazňuje úlohu evropského semestru při koordinaci politik v celé EU, čímž přispívá ke konkurenceschopnosti a dlouhodobé hospodářské a sociální odolnosti. Doporučení pro jednotlivé země – po jejich přijetí Radou – mohou pro členské státy EU představovat užitečné vodítko, které zajistí jednotný a dynamický přístup k budoucím výzvám.